

L' exposició Josep Pla descobreix aspectes oblidats de la vida i el treball del periodista de Palafrugell

Josep Pla votant en una de les eleccions de l'Associació de la Premsa de Barcelona –de la qual era soci–, en el local que és ara la sala d'actes del Col·legi de Periodistes.

La major part dels documents inèdits que presenta pertanyen al camp de la premsa

El 19 d'abril s'inaugura al Museu del Suro de Palafrugell una exposició sobre Josep Pla, amb motiu del desè aniversari de la seva mort.

L'origen d'aquesta exposició es troba en l'acord pres l'any passat per la comissió de Cultura del Col·legi de Periodistes presidida per Josep Maria Huertas Claveria, i ratificat per junta, d'organitzar una exposició itinerant dedicada al periodista català més famós d'aquest segle, Josep Pla –soci d'honor de l'Associació de la Premsa de Barcelona–, amb motiu del desè aniversari de la seva mort, que s'escau enguany. Després de Palafrugell, l'exposició iniciarà un recorregut que la portarà primer a Barcelona, i després, als àmbits de les diferents seus del Col·legi, com també a la Facultat de Ciències de la Informació.

El Col·legi, en aquesta ocasió, ha comptat amb el suport de quatre institucions:

l'Ajuntament de Palafrugell, la Institució de les Lletres Catalanes del Departament de Cultura de la Generalitat, la Diputació de Girona i l'Ajuntament de Girona. Però a més de l'ajut econòmic, ha obtingut la col·laboració de particulars i d'altres institucions, com la Fundació Josep Pla de Palafrugell, la Universitat de Barcelona i la Biblioteca de Catalunya, que han facilitat peces i documents relacionats amb el periodista i escriptor home natjat. Entre les moltes persones que, a títol individual, han prestat la seva col·laboració desinteressada, destaca la de Fran Keerl Pla, nebot i hereu de l'escriptor.

Diversos llibreters de vell, que, com se sap, acostumen a suplir moltes vegades les mancances dels arxius públics, han ofert generosament diaris, revistes, manuscrits i llibres antics perquè siguin exhibits a l'exposició.

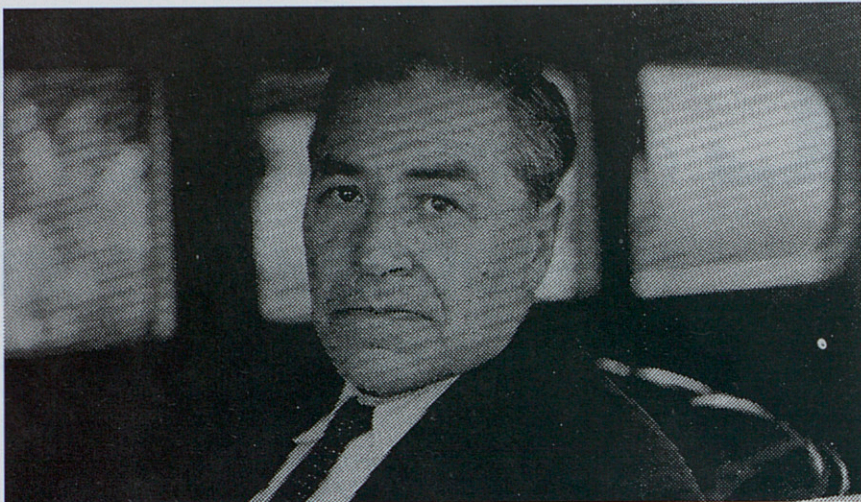
La comissió de Cultura va crear un grup

assessor d'experts a la qual van ser convidats a participar tots els socis del Col·legi que han mostrat un interès per la vida i l'obra, literària o periodística, de Pla. A les reunions de la comissió, hi van participar Josep M. Casasús, Maria Crehuet, Xavier Febrés, Manuel Ibáñez Escofet, Carles Sentís, Josep Maria Huertas i nosaltres mateixos, en qualitat de comissaris de l'exposició. Tots ells van aportar idees molt valuoses que han servit per enriquir l'exposició.

L'Ajuntament de Palafrugell, a més del suport financer, va posar a disposició del comissari un filòleg, Xavier Pla, que durant uns mesos va fer una tasca d'investigació i de recerca de materials en arxius públics i privats de les comarques de l'Empordà i del Gironès. La comissió de Cultura, per la seva banda, va crear un petit equip de treball, format per Ernest Alós, Jaume Fabre i Carles Geli, que, amb l'ajut del secretariat del Col·legi, ha tingut un paper clau en les tasques de recerca de material. També han fet un paper clau en les nombroses gestions que un projecte com aquest comporta Carles Sentís i Josep M. Huertas.

L'objectiu de l'exposició és mostrar la gran obra que Josep Pla va portar a terme com a periodista i com a escriptor durant seixanta-quatre anys, des de les seves primeres col·laboracions –literàries– a la premsa de Barcelona i comarcal, l'any 1917, fins, fet i fet, l'any de la seva mort, el 1981.

Abans d'entrar a la carrera periodística, fet que es va esdevenir l'any 1919, Pla va comptar amb la premsa per iniciar la seva carrera d'escriptor. Entre el 1917 i el 1919, va publicar diverses proses literàries a revistes i publicacions periòdiques de Barcelona –*Ofrena*, *la Revista*–, Manresa –*Cenacle*–, Figueres –*Alt Empordà*–, Palafrugell –*Baix Empordà*– i Vilanova i la Geltrú –*El Camí*, *Vilanova*–, i fins i tot en un diari, el *Diario de Gerona*, sempre en català.

FOTOS: GABRIEL CASAS

Però mai no deixaria de lligar curt la seva obra periodística amb la literària. Els seus tres primers llibres importants, *Coses vistes*, *Rússia* i *Llanterna màgica*, estan elaborats, en gran part, a partir de textos publicats anteriorment a la premsa. Això es repetirà en molts dels restants llibres escrits abans de la guerra, com són *Madrid (Un dietari)*, *Madrid-L'Adveniment de la República* i *Viatge a Catalunya*, llibre que va obtenir el premi Concepció Rabell dels Jocs Florals de 1936. Altres llibres haurien estat impossibles de fer si el seu autor no s'hagués convertit en corresponsal de premsa, com són les *Cartes de lluny* i les *Cartes meridionals*. El fenomen prosseguirà després de la guerra, tant amb els llibres que escriu directament en castellà com amb els que ho fa en català. I un cop mort l'escriptor, l'editor allargarà la seva *Obra Completa* amb quatre volums de cròniques i articles periodístics escrits abans de la guerra.

L'exposició mostra documents i peces inèdites o molt poc conegudes, la majoria d'elles pertanyents al camp de la premsa: les seves primeres proses literàries, contes publicats en revistes italianes i franceses, articles d'*El Figaro*, *El Sol* i *El Diario Vasco*, etcètera. També hi haurà un apartat que deixarà constància de la seva participació en l'Associació de la Premsa de Barcelona, i un altre dedicat a la seva tasca com a diputat provincial i de la Mancomunitat, entre els anys 1921 i 1924. Una de les propostes d'acord que va signar feia referència a la censura de premsa. Barcelona era discriminada, en aquest sentit, respecte de Madrid. Els censors d'aquí eren més durs, i Pla, junt amb alguns diputats més, va demanar que la Mancomunitat se'n queixés al govern estatal.

Un dels fets més destacats de la biografia de Pla és el seu processament. Aquest episodi també forma part de la seva carrera periodística. Pla va ser processat

S'hi exposa l'article publicat al diari *El Día de Mallorca* que li va comportar un processament per injúries a l'Exèrcit

Leopold Pomés ha realitzat un vídeo expressament per a l'ocasió

Josep Pla Escriptor i Periodista

per la Capitania General de les Balears, en època de la dictadura de Primo de Rivera. Els militars van considerar que un article seu publicat al diari *El Día* de Mallorca, "¿Se abandona Marruecos?", era injuriós contra l'Exèrcit, l'espanyol, naturalment. La Guàrdia Civil de Palafrugell va rebre ordres de detenir-lo, però, per sort, Pla es trobava a l'estranger: era corresponsal de *La Publicitat*. No va tornar fins que, al cap de tres anys, els militars van sobreseure-li el cas. Per comprendre la duresa de l'acció, cal recordar que l'article havia rebut el vist-i-pla de la censura, la militar, naturalment. L'exposició recordarà el fet amb la reproducció de l'article d'*El Día*.

En el catàleg de l'exposició, el Pla perio-

dista hi té un tractament destacat. Carles Sentís hi parla del periodista de la Lliga que va conèixer, primer a Barcelona, després a Madrid, i posteriorment a l'exili de Marsella. I Josep Maria Casasús analitza la seva aportació a la història de la premsa. En un tercer article, Jordi Pujol i Cofan parla de la influència que Palafrugell va tenir en la seva formació cultural, tant literària com periodística. L'exposició, que compta amb un quiosc dedicat exclusivament a la producció periodística i literària de Pla, queda enriquit amb un vídeo de Leopold Pomés, realitzat expressament per a l'ocasió.

LLUÍS BONADA

Els articles de Josep Pla al *Diario Vasco*

L'escriptor va
passar els
últims mesos de
guerra civil a
Sant Sebastià

Josep Pla, després de dos anys de vacil·lacions, va establir-se a Sant Sebastià durant poc més de tres mesos, des d'octubre de 1938 fins a gener de 1939, en què va marxar cap a Barcelona seguint les avantguardes de l'exèrcit franquista. Durant aquest període, poc conegut i del qual el mateix escriptor va preferir no parlar-ne, Pla va escriure nou articles al *Diario Vasco* signats amb la sigla X.X.

Tot i la seva innegable identificació amb el discurs "nacional", l'obra periodística de Pla a Sant Sebastià no representa un parèntesi al marge de la resta del seu treball, sinó que s'hi manifesten les seves constants estilístiques i ideològiques i hi

podem trobar les arrels d'algunes de les seves fòbies més insistents, com la que va mantenir contra la Falange.

Josep Pla va veure publicar el seu primer article al *Diario Vasco* el 28 d'octubre de 1938, firmat amb la sigla X.X. Tot i que ningú no ha confirmat definitivament l'atribució d'aquesta sigla, tot un seguit de dades fan difícilment discutible l'autoria de l'escriptor empordanès.

Tant la temàtica (Portugal, Catalunya, el Mediterrani) com l'estil literari i el caràcter de les opinions que hi trobem són típicament planianes. Tanmateix, les dades definitives per tal d'adjudicar a Pla aquests textos són les circumstàncies biogràfiques que s'hi trasllueixen (el primer